

Riksdagen
Stenografiska uppteckningar
vid EU-nämndens sammanträden
2013/14:39

Torsdagen den 5 juni

Stenografiska
uppteckningar
2013/14:39

1 § Miljö

Miljöminister Lena Ek

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för
miljö den 3 mars 2014**

**Återrapport från informellt ministermöte den 14 maj
2014**

**Information och samråd inför möte i Europeiska union-
ens råd för miljö den 12 juni 2014**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar miljöminister Lena Ek med medarbetare välkomna till EU-nämnden. Jag undrar inledningsvis om det finns några återstående A-punkter. Det finns det. Då, miljöministern, undrar jag om det finns någonting att säga med anledning av möte i rådet den 3 mars eller det informella ministermötet den 14 maj.

Anf. 2 Miljöminister LENA EK (C):

Det var möten som förlöpte ganska lugnt. Utskottet har fått skriftlig information, ganska ingående.

Det man kan säga som är oerhört bekymmersamt är att Polen och Visegradgruppen har anmält stora problem med två frågor, dels på klimatpolitikens område, dels när det gäller ramverket 2030. Det var något oväntat, eftersom det ingicks en kompromiss med Polen vid klimatismötet i Doha om ratificeringen av Kyotoprotokollets andra period. Där är vi mitt inne i förberedelser i alla EU-länder. Utvecklingsländerna förväntar sig att Europa har nått fram – alla vet att det tar tid med ratificeringar i Europa eftersom vi har demokratiska, långsamma system. Men vi hade nog trott att vi skulle ha kommit längre.

I Sverige har vi börjat förbereda detta. Vi fick hela utsläppsstatistiken för 2012 för några veckor sedan, och därmed har vi börjat det här arbetet. Men det kommer att ge bekymmer inför klimatförhandlingarna, och i de pågående tjänstemannaförhandlingarna i Bonn är det här naturligtvis en diskussion i korridorerna. Det är en förberedelse inför FN:s stora klimatförhandlingar som pågår, as we speak.

Det är det jag vill lyfta fram från båda dessa möten, eftersom jag vet att många i nämnden är intresserade av de här frågorna. Annars har information utgått innan.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och går över till punkt 3 på den kommenterade dagordningen, Paketet om renare luft. Det är en diskussionspunkt och en ny fråga för nämnden.

Anf. 4 Miljöminister LENA EK (C):

Här ingår två delar, och jag börjar med den som handlar om utsläppskrav för medelstora förbränningsanläggningar vid kraft- och värmeverk och industrier.

Dessa förbränningsanläggningar svarar för 6 procent av utsläppen av svaveldioxider och kväveoxider i EU och 3 procent av medelstora partiklar. Det är den största utsläppskällan som det saknas utsläppskrav för. Anläggningarna finns inom kraft- och värmeverk och industrier. De minsta är, för att nämnden ska förstå vad vi pratar om, ungefär 30 gånger större än en vanlig villapanna. Förslagen berör alltså inte privatpersoner utan mest små och medelstora företag, och det finns runt 1 500 anläggningar i landet.

I dessa förhandlingar verkar regeringen för att partikelkraven sätts på en sådan nivå att det är ambitiöst men inte hotar biobränsleanvändning. Här granskar regeringen särskilt kraven för de minsta anläggningarna och möjligheten att tidigarelägga utsläppskraven för de anläggningar som används mest, eftersom det här är det kvarstående oreglerade området, och att de undantag från utsläppskraven som finns för bland annat äldre reservanläggningar inte ska kunna utnyttjas som kryphål.

Frågan kommer att fortsätta att behandlas av det inkommande italienska ordförandeskapet. Men det är som sagt en diskussionspunkt.

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning när det gäller punkt a.

Anf. 6 Miljöminister LENA EK (C):

Den andra delen i luftkvalitetspaketet handlar om kommissionens förslag till nytt takdirektiv, som regeringen stöder. Vi avser att verka för en ambitiös linje i förhandlingarna.

Det är av stor vikt för de europeiska medborgarnas hälsa och för miljön att arbetet med att minska luftföroreningarna intensifieras. Alla länder i Europa vinner på att utsläppen av de luftföroreningar som omfattas av förslaget minskar.

Kommissionens förslag till nytt takdirektiv är ett steg i rätt riktning som om det genomförs i sin helhet kommer att leda till märkbara förbättringar vad gäller luftkvaliteten. Det här är av yttersta vikt, eftersom dålig luftkvalitet eller luftföroreningar årligen leder till mer än 400 000 förtida dödsfall i EU. Dessutom orsakar de allvarliga skador på ekosystem, grödor, fornlämningar och byggnader.

Åtgärderna i luftvårdspaketet innebär fördelar för människors hälsa, som värderas till mellan 40 och 140 miljarder euro per år, och det är mer än tolv gånger kostnaden för att minska föroreningarna, vilken beräknas uppgå till 3,3 miljarder euro per år 2030.

En viktig princip för regeringen i dessa förhandlingar är att medlemsländerna själva får bestämma hur utsläppstaken ska nås. Vi har ju väldigt olika energimixer i EU-länderna. Självklart ska alla berörda sektorer inkluderas för att uppnå utsläppstaken på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt.

Förutsättningarna för att nå målen ser väldigt olika ut i olika medlemsländer, och det är därför bäst att åtgärderna utformas på nationell nivå så att nationellt kostnadseffektiva åtgärder införs. Det viktiga är *att* reduktionsnivåerna nås, inte hur.

Anf. 7 HELENA LEANDER (MP):

Miljöpartiet har tidigare redovisat en gemensam avvikande mening beträffande punkt b om takdirektivet som vi kvarstår vid.

Anf. 8 LARS OHLY (V):

Vi står också bakom den gemensamma avvikande meningen.

Anf. 9 PYRY NIEMI (S):

Jag hänvisar till den gemensamma avvikande meningen från S, V och MP.

Anf. 10 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning när det gäller punkt b, men det finns avvikande meningar från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Vi går över till punkt 4, som gäller möjlighet att begränsa eller förbjuda odling av genetiskt modifierade organismer. Det är en beslutspunkt.

Anf. 11 Miljöminister LENA EK (C):

Herr ordförande! Den här frågan har varit uppe vid flera tillfällen i både miljørådet och jordbruksrådet under 2010, 2011, 2012 och senast inför miljørådet i mars.

Kommissionens förslag från juli 2010 innebär att medlemsstaterna ska ges möjlighet att förbjuda eller begränsa odling av GMO-gröda inom sina territorier även om den aktuella GMO:n har fått ett godkännande på EU-nivå för odling.

Vid rådsmötet i mars 2012 var frågan uppe för en politisk överenskommelse. Rådet kunde inte enas på grund av att en blockerande minoritet medlemsstater motsatte sig det kompromissförslag som det danska ordförandeskapet utarbetat. Sverige stödde det danska ordförandeskapets kompromissförslag, framför allt mot bakgrund av att EU-nämnden ansåg att regeringen skulle stödja detta förslag.

Det grekiska ordförandeskapet har nu tagit fram ett reviderat kompromissförslag, och det omfattar bland annat närmare beskrivningar av tillvägagångssätt och tidsfrister för medlemsstaterna, kommissionen och sökande företag att göra undantag från odling av GMO samt övergångsregler för odling av GMO som redan har godkänts enligt direktiv 2001/18. Skälen för undantagen är placerade i en artikel i förordningen i stället för, som tidigare, i beaktandesatserna.

Regeringen har i förhandlingarna verkat för att få till stånd förtydliganden om att förslaget ska vara förenligt med

WTO-regler genom en direkthänvisning till det multilaterala regelverket, att den indikativa listan med vilka slags undantag som kan göras inte ska omfatta allmän ordning och jordbrukspolitiska skäl samt allmänt verka för bättre stringens och funktionalitet vad gäller tidsramar och skrivningar i texten.

Regeringen hade önskat att texten blivit tydligare vad gäller WTO-förenlighet liksom skälet för medgivande av undantag. Den nuvarande texten återspeglar inte dessa aspekter fullt ut, men det är sannolikt att ytterligare förhandlingar snarare skulle ha lett till försämring av texten på dessa två punkter.

Under förhandlingarna har flera medlemsstater som tidigare varit negativa eller skeptiska till förslaget ändrat sin hållning, och det förefaller nu som om det finns en kvalificerad majoritet vid miljørådet för förslaget. Kommissionen har även gett sitt stöd för kompromissförslaget.

Om rådet kan enas och når en politisk överenskommelse lämnas frågan över till Europaparlamentet för en andra läsning.

Regeringen föreslår, med utgångspunkt i EU-nämndens tidigare inställning, att Sverige ställer sig bakom ordförandeskapets förslag.

Jag vill också nämna att svenska generella synpunkter som framförts under förhandlingarna är att det är viktigt att kärnan i GMO-regelverket, nämligen en vetenskapligt grundad riskbedömning från fall till fall av GMO, även i fortsättningen ska vara grunden för godkännande av GMO. Generellt är regeringens position att vi vill se lösningar som säkrar skyddet för miljö och hälsa och som samtidigt är i överensstämmelse med WTO-regler. Vi har naturligtvis starkt betonat försiktighetsprincipen.

Anf. 12 PYRY NIEMI (S):

Ordförande! Tack, ministern! Vi hade en bra dragning på utskottet i går, så vi behöver inte gå igenom den en gång till. Jag vill ändå betona att vi tycker att regeringen har iklätt sig en bra position. Vi utgår ifrån att den positionen håller. Vi stöttar ingången, dock inget carte blanche. Det innebär, som vi sade i går, att vi hoppas få höra och ha en dialog om det sker kraftiga avvikelser från den position som regeringen har framställt här, både i EU-nämnden och i utskottet i går.

Anf. 13 HELENA LEANDER (MP):

Jag vill upprepa den avvikande meningen från Miljöpartiet och Vänsterpartiet i februari då frågan var uppe sist.

Anf. 14 LARS OHLY (V):

Jag tycker att den grekiska kompromissen är bra. Det är en kompromiss, men den är ändå tydlig när det gäller skälen för undantag. Jag märker här att ministern har lite invändningar mot de skälen, eller i varje fall har verkat för att skälen skulle vara tydligare, som hon sade här. Det gör mig lite förundrad.

Vad jag skulle vilja veta är: Kommer Sverige att rösta ja? Kommer vi att agera för att den här kompromissen går igenom ograverad? Eller kommer vi att arbeta för förändringar av kompromissen och på vilket sätt? Vilka skäl är det i så fall som regeringen menar skulle tas bort, inte vara med eller förändras?

Anf. 15 Miljöminister LENA EK (C):

Vi tycker att det grekiska förslaget är tydligare vad gäller tidsgränser, och undantagslistan har flyttats in i texten i stället för att vara beaktandepunkter. Det är en väldigt viktig förändring jämfört med det förra förslaget.

Det som fortfarande är lite oklart är bindningen mellan detta och jordbrukspolitiken. Vi kan leva med det som finns, men det hade nog förenklat diskussionerna internt i EU om vi hade haft ett förtydligande där.

Vi kommer att verka för kompromissen. Det kommer att bli en runda där länderna kommer att klargöra sina ståndpunkter, och vi har sett en förändring i ståndpunkterna hos många länder. Vi vet alltså inte exakt vad de kommer att säga i morgon – om det handlar om att backa eller att förbättra. Det måste man värdera vid sittande bord.

Vi förväntar oss att Storbritannien, Frankrike, Polen, Ungern, Italien, Estland och Holland säger ja. Men vi vet ännu inte vilka tillägg de har. Belgien kommer förmodligen att lägga ned sin röst. De har varit emot förut från andra håll; de vill ha mer GMO. Tyskland är oklart, men vi tror att de kommer att rösta ja. Sammantaget kan det inträffa vid sittande möten. Det är alltid så i en förhandlingssituation mellan de här länderna.

Om förslaget ser ut som det gör nu, eller om det blir förbättringar – och där upplever jag att vi har en rätt så gemensam hållning mellan i stort sett alla partier – kommer vi att rösta ja. Om det blir förslag om försämringar som vi märker kommer att påverka åt ett negativt håll behöver vi kanske värdera det. Prognosen är att det kommer att bli som det står eller aningen bättre.

Anf. 16 LARS OHLY (V):

Jag förstår att det finns en position i dagsläget som naturligtvis kan förändras om förslaget förändras genom att många medlemsstater agerar på olika sätt och så vidare.

Jag vill ändå få detta tydligt. Ministern sade nu att Sverige verkar för kompromissen. Det är tydligt. I detta har regeringen Vänsterpartiets stöd. Men det finns inte något stöd för någon form av försämringar som skulle tillåta en mer tillåtande attityd till GMO. Det måste vara väldigt tydligt.

Anf. 17 JOHNNY SKALIN (SD):

Innebär förslaget inte någon möjlighet för Sverige att säga nej till en GMO-gröda, till exempel, som vi från Sveriges sida anser utgöra en risk för miljön?

Anf. 18 Miljöminister LENA EK (C):

Jo, det är faktiskt det som är fallet, och det bedömer jag vara anledningen till att det finns ett stöd i EU-nämnden för kompromissförslaget.

Anf. 19 JOHNNY SKALIN (SD):

Okej, då är jag med på det.

Anf. 20 HELENA LEANDER (MP):

Nu gjorde ministern mig lite förvirrad. I den svenska positionen står det tydligt att medlemsländerna inte ska få överpröva efter riskbedömning vad gäller hälsa och miljö. Det ser jag lite som den springande punkten. Även om man har gjort en bedömning av hur stor risken är måste medlemsländerna kunna få göra en bedömning av hur stora risker de är beredda att acceptera i sitt territorium med hänvisning också till miljö och hälsa, och inte bara någon allmän moral eller vad det var för grejer. Det kanske inte brukar vara det stora problemet i GMO-debatten. Har jag missförstått allting?

Anf. 21 LARS OHLY (V):

Jag vill bara förtydliga att jag inte har någon avvikande mening på den här punkten eftersom jag stöder det som ministern sagt här. Men det finns inget utrymme för Vänsterpartiet för någon form av försämringar, till exempel av de skäl som nämns för att man ska kunna förbjuda GMO i ett medlemsland.

Anf. 22 Miljöminister LENA EK (C):

Jag tror inte att Helena Leander har missuppfattat. Kommissionen är noga med att understryka att det medlemsstaterna kan göra är att begränsa odlingen av GMO. Förslaget medger inte restriktioner i handeln med utsäde eller att hindra handel med GMO i övrigt, men genom att reglernas tillämpningsområden inte direkt berör handel anser kommissionen att de är neutrala rent handlingsmässigt. Odlingsförbudet kan däremot ha indirekta effekter på handeln i sin tur.

Strukturen är den att man har en EU-reglering men att det också finns en möjlighet för enskilda länder att fatta beslut grundade på den indikativa lista som nu har flyttat in i texten efter att förut ha varit mer mjuk.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt men att Miljöpartiet har en avvikande mening.

Vi går nu vidare till punkt 6, Utkast till rådets slutsatser om konventionen om biologisk mångfald. Det är en beslutspunkt.

Anf. 24 Miljöminister LENA EK (C):

Det handlar om rådsslutsatser inför CBD COP 12. Den mystiska rubriken handlar om Convention for Biological Diversity, CBD. COP 12 står för Convention of the Parties, det vill säga att länderna har sin tolfte session.

Regeringen stöder utkastet till rådsslutsatser. Rådsslutsatserna om biologisk mångfald behandlar de viktigaste frågor som kommer att diskuteras vid det tolfte partsmötet för konventionen om biologisk mångfald i Sydkorea i oktober.

Veckan innan hålls det sjunde partsmötet för konventionens protokoll om biosäkerhet, det så kallade Cartagena-protokollet.

Inför miljørådet är frågan om mobilisering av resurser för att genomföra besluten från Nagoya 2010 ännu inte löst. De ambitiösa globala målen från Nagoya kan bara nås om internationell och inhemsk finansiering förbättras.

Nu föreslås att det preliminära målet från partsmötet i Hyderabad ska antas som ett skarpt mål. EU:s åtagande från Hyderabad handlar om att bidra till en fördubbling av finansiella flöden till utvecklingsländer. Detta bekräftades så sent som i december 2013 av rådet för utrikesfrågor. Diskussionen inför rådsmötet har framför allt handlat om att EU:s åtagande inte ska medföra någon ansvars- eller bördefördelning mellan EU:s medlemsstater då det ännu råder oklarheter kring vad en sådan ansvarsfördelning skulle innebära och då utvecklingsbistånd inte omfattas av unionskompetens.

Regeringen håller med om denna princip men anser att det är en EU-intern fråga som inte är nödvändig att skriva in i rådsslutsatserna. Vi förväntar oss inte några stora diskussioner om denna punkt, herr ordförande.

Anf. 25 LARS OHLY (V):

Jag har bara en fråga. Det har gått fyra år sedan Nagoyaprotokollet antogs, och Sverige har fortfarande inte ratificerat det. Finns det något hinder för att ett medlemsland går före? Finns det något hinder som gör att Sverige inte skulle kunna ratificera? Eller varför har vi inte gjort det?

Anf. 26 Miljöminister LENA EK (C):

Vi har i Sverige förberett ratificering genom bland annat propositionen om biologisk mångfald, och vi har fortsatt med den rättsliga analysen. Men vi kan inte göra den färdig förrän vi har en EU-förordning på plats. Det kan finnas skäl för anpassning där, och i väntan på det håller vi än så länge i den svenska ratificeringen. Det är också kutym att EU ratificerar gemensamt.

Jag nämnde alldeles i början problemen med ratificering av Kyotoprotokollet KP2, där Polen frångår den princip som vi har kommit överens om, och de problem detta kommer att innebära. Dessa principer är tillämpliga också på det här

ärendet, men för svensk del ligger vi så långt framme i förberedelser som vi kan.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens ståndpunkt. Vi går vidare till punkt 7, Kommissionens meddelande om en klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020–2030. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 28 Miljöminister LENA EK (C):

Vid Europeiska rådet i mars beslutades att man ska återkomma till 2030-ramverket vid Europeiska rådet i juni för en avstämning och fatta beslut vid Europeiska rådet senast i oktober.

Förutom behandling i miljørådet kommer frågan även att behandlas i energirådet den 13 juni. Möten kommer också att äga rum mellan medlemsländerna och Europeiska rådets ordförande Herman Van Rompuy. Mötena kommer att utgöra viktiga förberedelser inför ER i juni och oktober.

På rådsmötet blir det en viktig riktlinjediskussion om 2030-ramverket för klimat och energi. Diskussionen ska ta utgångspunkter i de frågor som ordförandeskapet har ställt.

Det är av stor vikt att EU beslutar om ett ambitiöst ramverk senast i oktober i år inklusive beslut om minskning av utsläppen inom EU med 40 procent till 2030. Den svenska ståndpunkten är här som bekant 40 plus 10. Alla medlemsstater måste vidta åtgärder och bidra till utsläppsminskningen på ett kostnadseffektivt sätt. Detta är viktigt för att EU ska få till stånd så stora utsläppsminskningar som möjligt till minsta kostnad. Av samma anledning är det också viktigt att handelssystemet kan stärkas.

Kopplingen mellan 2030-ramverket och EU:s energisäkerhet och energiberoende har också fått stor uppmärksamhet på grund av utvecklingen i Ukraina. Det finns ett tryck från flera länder att komma framåt i frågan om mindre energiberoende vid Europeiska rådet i juni.

Regeringen anser att frågorna hör ihop. 2030-ramverket innebär viktiga steg för att minska EU:s energiberoende. Planen för minskat energiberoende måste vara långsiktigt förenlig med klimatmålen. Därför verkar regeringen för att dessa frågor ska hanteras samlat i Europeiska rådet.

När det gäller nationell potential för utsläppsminskningen kan man konstatera att Sverige har kommit långt men att potential återstår främst i transportsektorn. Transportsektorn är en utmaning som hela EU delar. Det behövs till exempel fortsatt gemensamma utsläppskrav efter 2020.

2013/14:39
5 juni

Anf. 29 PYRY NIEMI (S):

Vi hade en avvikande mening som vi vidhåller.

Anf. 30 HELENA LEANDER (MP):

Vi hade två avvikande meningar, och det tror jag att Pyry Niemi också hade. Vi hade en gemensam om tre bindande mål och sedan separata om högre ambitionsnivåer.

Anf. 31 PYRY NIEMI (S):

Exakt så! Jag tänkte bara att jag skulle spara på meningarna och göra mötet kortare.

Anf. 32 LARS OHLY (V):

Vi vidhåller både den gemensamma och vår egen avvikande mening.

Anf. 33 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning men att det finns en gemensam avvikande mening från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet respektive en individuell avvikande mening från vart och ett av dessa tre partier.

Vi går över till punkt 8, Övrigt. Jag föreslår att vi försöker ta dem i ett sammanhang. Det är informationspunkter.

Anf. 34 Miljöminister LENA EK (C):

Det går alldeles utmärkt. Det finns två frågor som vi särskilt kommer att ta upp. Den ena tas upp i samband med informationen om hormonstörande kemikalier. Den svenska regeringen har bestämt sig för att stämma kommissionen, vilket är ovanligt. Det var tio år sedan sist. Anledningen är att kommissionen inte har lämnat de vetenskapliga kriterier som behövs för att vi ska kunna gå vidare med förbättring av Reach och två andra regleringar.

Frankrike har nu antagit en nationell strategi för hormonstörande kemikalier motsvarande den som Sverige har i den kemikalieproposition som vi har lämnat till riksdagen och

som riksdagen har antagit. Frankrike uppmanar kommissionen att lämna vetenskapliga kriterier. Vi har indikationer på att man kommer att stödja det svenska agerandet med en stämning av kommissionen.

Den andra fråga som jag kommer att ta upp är det som har hänt med perflourerade ämnen, PFOS eller PFAS, i Sverige. Detta är ämnen som sedan många år är förbjudna men som nu har upptäckts i grundvatten på några ställen i landet.

Det här är en bekymmersam situation, och jag avser att informera de andra miljöministrarna om detta. Vi har indikationer på att ämnet har använts i mycket större utsträckning i en del andra medlemsländer, och man bör alltså undersöka grundvattnet också i andra medlemsländer.

Detta är de två frågor som vi kommer att ta upp. Vi kommer också i sammanhanget att framföra till kommissionen att vi kommer att behöva en handlingsplan på EU-nivå för högflourerade ämnen, PFAS, poly- och perflourerade alkylsubstanter.

Detta är en grupp ämnen. Några är förbjudna, och några är det inte. Men konsekvenserna av att de kommer ut i miljön och når människor är så pass anmärkningsvärda att jag kommer att kräva att vi förbereder en handlingsplan på EU-nivå.

Anf. 35 LARS OHLY (V):

Vi brukar oftast säga att vi anmäler avvikande mening, men jag vill för en gångs skull säga: allt stöd till den svenska positionen när det gäller hormonstörande ämnen, och allt stöd till stämningen av kommissionen. Bra agerat! Fortsätt så!

Anf. 36 Miljöminister LENA EK (C):

Tack! Jag uppskattar det, för det kommer att bli tufft.

Anf. 37 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen under den här punkten och önskar miljöministern med medarbetare en trevlig helg.

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Anna-Karin Hatt med medarbetare välkomna till EU-nämnden. Jag undrar inledningsvis om det finns några återstående A-punkter. Det finns det inte. Då, statsrådet, undrar jag om det finns någonting att säga med anledning av möte i rådet den 4 mars respektive det informella ministermötet den 15–16 maj.

Anf. 39 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr ordförande! Nämnden har ju tagit emot skriftliga rapporter. Finns det frågor om dem svarar jag gärna.

Anf. 40 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för det och går över till den kommenterade dagordningen. Vi börjar med punkt 4, Direktiv om indirekt landanvändning (ILUC). Det är en beslutspunkt.

Anf. 41 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr ordförande! Den första punkten på dagordningen handlar om det som går under namnet ILUC-förslaget, vilket syftar till att minska växthusgasutsläppen från det man kallar indirekt förändrad markanvändning. Förhandlingarna om direktivet har dragit ut på tiden, och sedan förslaget presenterades tror jag att jag har hunnit föredra innehållet i förslaget ett antal gånger i nämnden. Jag tänkte inte upprepa det i detalj om inte nämnden så begär.

Det litauiska ordförandeskapet gjorde ett försök att nå en politisk överenskommelse vid rådsmötet i december 2013. Då kunde Sverige ställa sig bakom det förslag till kompromiss som fanns på bordet, även om vi gärna hade sett att förslaget hade gått ännu längre. Skälet till att vi då tog den positionen var att vi ansåg att det vore olyckligt om förhand-

lingarna drog ut på tiden eftersom vi befinner oss i ett läge där branschen behöver långsiktigt stabila och goda spelregler. Vi kunde också konstatera att kompromissen då innehöll ett antal positiva komponenter ur svensk synvinkel, inklusive att skoglig råvara inkluderades.

Det här kompromissförslaget föll dock vid rådsmötet på grund av en blockerande minoritet, som bestod både av länder som ville vattna ur förslaget ytterligare och av länder som ville stärka det. Det var alltså ett slags ohelig allians. Nu gör det grekiska ordförandeskapet ett nytt försök med ett kompromissförslag som man hoppas ska gå igenom så att förhandlingarna med Europaparlamentet kan börja i höst.

Det nya förslaget skiljer sig från det gamla förslaget på en väldigt viktig punkt, vilket har vunnit över en del som tidigare har röstat nej och som ville se högre ambitioner. Det handlar om det submål för avancerade biodrivmedel som finns med i direktivet för att främja just avancerade biodrivmedel, som har en högre klimat- och miljöprestanda. I det förslag som nu finns på bordet har kraven på att införa ett submål om 0,5 procent skärpts.

Regeringen har som sagt tillhört den grupp länder som gärna skulle vilja gå längre än det förslag vi hade att ta ställning till förra året. Vi har också argumenterat för att submålet egentligen borde vara bindande, och därför välkomnar vi de förstärkningar som nu har gjorts av förslaget. Regeringens linje är att vi även den här gången bör kunna ställa oss bakom förslaget.

När förhandlingarna sedan inleds med Europaparlamentet är det otroligt viktigt att vi från svensk sida kan vara en aktiv förhandlingspart – bland annat eftersom Europaparlamentet förmodligen kommer att ifrågasätta det vi redan har uppnått, det vill säga att den skogliga råvaran ska inkluderas på listan över de biodrivmedel man särskilt bör främja. Det är extremt viktigt för oss från Sveriges sida.

I flera delar kan man dock se att Europaparlamentets förslag är mer ambitiöst än det förslag rådet har att ta ställning till, vilket talar för att vi i förhandlingarna med Europaparlamentet förmodligen kan komma att få ett ännu bättre slutligt utfall än det vi har på bordet i dag.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens ståndpunkt i ärendet. Vi går vidare till punkt 5, Uppföljning av Europeiska rådet 20–21 mars. Det är både en diskussions- och en informationspunkt.

Anf. 43 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Under den här punkten är det tänkt att vi ska följa upp Europeiska rådets möte i mars genom att hålla en diskussion om tre viktiga element i Europeiska rådets slutsatser, nämligen

1. den inre marknaden för energi
2. den plan om att minska EU:s energiberoende som kommissionen presenterade den 28 maj
3. det ramverk för klimat- och energipolitiken till 2030 som just nu förhandlas i EU.

Vid Europeiska rådets möte i mars kom stats- och regeringscheferna överens om att återkomma till de här frågorna vid sitt möte i juni för en lägesuppdatering, för att sedan kunna fatta ett slutligt beslut om klimat- och energipolitiken vid Europeiska rådets möte i oktober. Just nu pågår arbetet i olika rådskonstellationer med att underlätta en överenskomelse, och den här diskussionen syftar också till detta.

Jag börjar med den inre marknaden, där vi börjar närma oss den målsättning Europeiska rådet har satt upp för att fullborda den inre marknaden till 2014. År 2015, alltså nästa år, ska dessutom isoleringen av det man kallar energiöar ha brutits. Detta är mycket viktiga frågor som regeringen är väldigt aktiv och engagerad i. Det är viktigt att de regler vi har kommit överens om i det tredje inre marknadspaketet verkligen implementeras i hela EU, eftersom en väl fungerande inre marknad för energi ju är en förutsättning för att vi ska kunna nå de kommande 2030-målen på ett effektivt sätt.

Vidare kan jag konstatera att frågan om försörjningstrygghet har kommit att bli väldigt nära ihopkopplad med frågan om klimat- och energipolitiken till 2030. I samband med händelserna i Ukraina har också EU:s försörjningstrygghet verkligen ställts på sin spets. Kommissionens analys visar att EU:s beroende av Ryssland kommer att öka ännu mer fram till 2030 om inget görs, och för att vända den

utvecklingen bad Europeiska rådet i mars kommissionen att ta fram en strategi för att minska EU:s energiberoende.

Den strategi de nu har presenterat innehåller åtta olika åtgärdsområden, till exempel diversifiering av energitillförseln, stärkt krishantering, ökad inhemsk energiproduktion och att EU i högre grad ska tala med en röst i energipolitiken. Det är mycket positivt att kommissionen särskilt pekar ut behovet av energieffektivisering och genomförande av den inre marknaden för att stärka energioberoendet.

Planen innehåller inga stora omkast i politiken utan fokuserar på ett genomförande av sådant som redan har beslutats, och den innehåller inga nya finansiella medel för till exempel infrastruktur. Däremot finns det en rad konkreta förslag. Bland annat pekar kommissionen ut en lista med prioriterade energiinfrastrukturprojekt som kan bidra till att förbättra försörjningstryggheten för de mest utsatta medlemsstaterna. Genomförandet av de projekten ska påskyndas genom stärkt samarbete mellan aktörer. Det är dock inga nya åtgärder som föreslås.

Kommissionen föreslår också att målet för sammankopplingar av infrastruktur mellan medlemsstaterna bör höjas. Målet innebär att medlemsstaterna bör ha kapacitet i sina utlandsförbindelser som motsvarar minst 15 procent av den totala produktionskapaciteten i landet. Det är ett mål som Sverige i dagsläget klarar med väldigt bred marginal.

När det gäller regeringens ståndpunkt om den föreslagna strategin är det viktigt att först och främst ha förståelse för den utsatta situation många medlemsstater befinner sig i genom att de sitter i ensidiga beroenden av rysk gas. Lösningen kan dock inte vara att bara bygga ut fler gasledningar till omvärlden, utan i stället måste vi vända trenden och gradvis minska EU:s användning av fossil energi. Energieffektivisering och en hög andel kolsnåla, inhemska energikällor bidrar till ökat oberoende, till stärkt försörjningstrygghet och till att minska koldioxidutsläppen.

Regeringen menar också att en väl integrerad och väl fungerande inre energimarknad där energin kan flöda fritt är den första och på kort sikt mest effektiva åtgärden för att säkra försörjningstryggheten. Därför stödjer regeringen starkt de komponenterna i kommissionens förslag.

Slutligen kan man inte koppla isär EU:s politik för ökad försörjningstrygghet från de övriga målen; tvärtom måste de

gå hand i hand med de långsiktiga klimat- och energimålen till 2030 – och till 2050. Därför bör försörjningstrygghetsplanen och ramverket till 2030 behandlas samlat av EU:s stats- och regeringschefer.

2013/14:39

5 juni

Anf. 44 BÖRJE VESTLUND (S):

Jag vet inte riktigt hur man ska hantera det här, alltså om alla tre punkter är diskussionspunkter eller om det är några informationspunkter. Vi får väl återkomma till det.

Jag kan börja med det sista, nämligen ramverket, där jag bara hänvisar till vår tidigare avvikande mening. Vi har haft samma när det gäller miljö- och jordbruksutskottet.

Sedan gäller det EU:s inre marknad, och där undrar jag en sak. Det låter nämligen väldigt vackert, men fortfarande är det så att marknaden bara är näst intill en vision. Man börjar ju få gemensamma regler, men det är inte så att man kan använda den energi man skulle behöva runt om i Europa. Då undrar jag: När kommer den här marknaden att fungera, enligt statsrådet?

Det andra gäller energioberoendeplanen, och det är likadant där. Det enda regeringen har att komma med och regeringens enda ståndpunkt är att det är den inre marknaden för energi som ska gälla samt att man möjligen kan tycka att vi kan titta mer på energieffektivisering och förnybar energi. Borde inte regeringen ha en mer kraftfull ståndpunkt när det gäller det här?

Anf. 45 LARS OHLY (V):

När det gäller klimat- och energiramverket har vi anmält avvikande mening tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet och även själva.

Jag vill fråga om regeringens position, som beskrivs som att huvudregeln bör vara att marknaden ska ansvara för planering och finansiering av energiinfrastruktur. Är det verkligen regeringens position, eller är det en position som enbart handlar om EU-nivå? Är det också regeringens position i Sverige att marknaden ska svara för planering och finansiering av energiinfrastruktur?

Anf. 46 HELENA LEANDER (MP):

Om vi är på punkt c nu har även vi anmält avvikande mening.

Anf. 47 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Jag börjar med Börje Vestlunds fråga. Jag vill erinra mig att Börje Vestlund och jag nog har haft diskussionen om EU:s energimarknad i EU-nämnden tidigare. Då har vi också gått igenom och konstaterat att det mål Europeiska rådet har slagit fast om att den inre marknaden för energi ska vara fullbordad till 2014 handlar om att regelverken, alltså det som är beslutat i det tredje inre marknadspaketet, ska vara implementerade i medlemsstaterna till 2014. Att sedan komma i ett läge där alla delar av EU rent fysiskt är sammankopplade med varandra kommer att ta längre tid. Exakt vilket år det kommer att ske kan jag inte säga i dagsläget.

Om man utgår från den svenska situationen, där vi i dag är integrerade i den nordiska kontexten och just nu håller på att integrera Baltikum med den nordiska elmarknaden, är det dock klart att detta spelar otroligt stor roll för att se till att det finns andra vägar till exempel för Baltikum att trygga sin energiförsörjning än att bara sitta fast i ett storskaligt beroende av rysk energi. Det här är alltså någonting som sker och utvecklas kontinuerligt och gradvis.

När det gäller energioberoendepå planen stämmer inte det Börje Vestlunds säger, alltså att regeringens enda linje skulle vara att hänvisa till den inre marknaden. Vi lyfter väldigt tydligt fram att både energieffektivisering och en ökad användning av inhemska och hållbara energikällor är snabba, bra och kostnadseffektiva sätt att faktiskt stärka EU:s energioberoende. Alla de tre delarna behövs alltså för att vi ska kunna göra det här på ett bra sätt och framför allt inte låsa fast oss i nya, kostsamma finansieringar eller beroenden av annan fossil energiproduktion.

När det gäller Lars Ohlys fråga om att marknaden ska ansvara för planering och finansiering av energiinfrastruktur är detta en väldigt tydlig markering mot den europeiska diskussion som förs i EU. Det finns andra medlemsstater som då och då gärna vill se att man med EU-medel går in och offentligt finansierar mycket mer av energiinfrastrukturen. Det är en principfråga som ofta tas upp i rådsförhandlingar.

Den svenska regeringen har den tydliga linjen att huvudprincipen för energiinfrastruktur är att den ska planeras och finansieras av marknaden. Så är det förvisso också i Sverige. Svenska Kraftnät är ansvarigt för stomsnätet och för att bygga ut det. Men merparten av energiinfrastrukturen i övrigt är

både planerad och finansierad av det privata, vilket gör att det blir en så kostnadseffektiv utbyggnad av näten som möjligt.

2013/14:39

5 juni

Anf. 48 LARS OHLY (V):

Det är väl en sanning med modifikation att vi har det så i Sverige. Svenska Kraftnät är inte någon liten spelare på marknaden. Det finns en poäng med att man planerar energinfrastruktur gemensamt. Det är det vi har ett samhälle till.

Finansieringen kan variera, men planeringen är i stor utsträckning ett politiskt uppdrag. Den kan inte helt överlåtas åt marknaden. Här är huvudregeln att den ska överlåtas åt den. På EU-nivå har jag lättare att förstå det, för där handlar det om komplikationen med att EU-medel tas i anspråk för den typen av projekt. Men för en nationell position är det ohållbart, menar jag.

Jag skulle gärna se att man faktiskt tydliggjorde att denna position handlar om EU:s gemensamma medel och att man motsätter sig att EU i större utsträckning ska bekosta den här typen av stora infrastrukturprojekt.

Anf. 49 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Det är precis den markering som regeringen gör. Vi diskuterar nu i EU-nämnden det som vi har på bordet inför ministerrådsmötet. Det är inte precis inhemsk politik som vi diskuterar här och nu. Markeringen syftar ju till att markera för dem som tycker att man borde ta en större andel av den EU-gemensamma budgeten för att finansiera gasledningar, elledningar eller annan typ av infrastruktur som vi i Sverige redan har byggt ut och finansierat på annat sätt. Våra skattebetalare ska inte behöva vara med och finansiera detta i andra delar av unionen.

Nu måste jag tyvärr be EU-nämnden om ursäkt. Det är ett regeringssammanträde som väntar. Men jag lämnar över ordet till statssekreterare Daniel Johansson.

Anf. 50 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar vi för informationen. Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens inriktning under punkt 5. När det gäller punkt 5 c finns det en avvikande mening från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Anf. 51 Statssekreterare DANIEL JOHANSSON:

Då är vi inne på den dagordningspunkt som gäller råds-slutsatser om energipriser och energikostnader i Europa. Det handlar också om konkurrenskraft och utsatta kunder.

Som ni säkert minns var frågan uppe i EU-nämnden i februari inför att energirådet skulle diskutera det meddelande som kommissionen då hade publicerat om energipriser och energikostnader.

Upprinnelsen till meddelandet var som bekant förändrade förhållanden på de globala energimarknaderna i och med framför allt den så kallade skiffergasrevolutionen. Den har bidragit till att EU har fått högre relativa energipriser.

I kombination med den ekonomiska krisen har det inneburit att fokus har hamnat på utsatta kunder och energiintensiva industriers konkurrenskraft. Ibland har de relativt sett högre energipriserna tagits till intäkt för att ifrågasätta ambitioner på klimat- och energiområdet i övrigt.

Ordförandeskapet har nu gått vidare och i dialog med medlemsstaterna tagit fram rådsslutsatser som rådet föreslår anta. Från regeringen välkomnar vi att man i rådsslutsatserna understryker att fullbordandet av den inre marknaden är avgörande för konkurrenskraft och energipriser inom EU. Energieffektivisering framhålls också som en åtgärd som har förutsättningar att bidra till ett minskat importberoende, vilket är positivt.

I slutsatserna resoneras vidare också om skillnaderna mellan energipriserna i EU och i övriga världen. Man konstaterar att de är viktiga för den europeiska industrin. Men också frågor om innovation och energieffektivisering är viktiga drivkrafter för ekonomisk tillväxt och sysselsättning.

Under förhandlingen har flera medlemsstater uppmanat till skrivningar som i vissa delar föregriper den plan om energiberoende som statsrådet föredrog under föregående punkt och som kommissionen precis har lagt fram.

Det har också framförts förslag till skrivningar som uttrycker tolerans mot olika typer av prisreglering, något som inte är förenligt med hur vi ser på den inre marknaden. Sverige har i dessa diskussioner agerat motvikt, och det är glädjande att skrivningarna inte finns kvar i den slutliga versionen.

Regeringen har också varit noga med att framhålla att energipriserna främst har orsakats av ökade nätkostnader

samt högre skatter och avgifter. De är således inte en effekt av EU:s energi- och klimatpolitik.

2013/14:39
5 juni

När höjda energipriser i allt större utsträckning tas till inräktnad för att ifrågasätta ambitionen på klimatområdet är det viktigt att lyfta fram det. Regeringen välkomnar därför att några sådana formuleringar inte finns med. Det kan också nämnas att regeringen inte förväntar sig några konkreta åtgärder till följd av meddelandet eller slutsatserna.

Med tanke på de olika åsikter som medlemsstaterna har framfört under processen är regeringen generellt sett tillfreds med det förslag till rådsslutsatser som nu ligger på bordet. Regeringen kommer därför att verka för att rådsslutsatserna antas vid rådsmötet.

Anf. 52 ORDFÖRANDEN:
Detta var en beslutspunkt.

Anf. 53 BÖRJE VESTLUND (S):
Det är ju lite tråkigt för till exempel polska hushåll som betalar ca 50 procent av sin budget för el. För dem är den svenska ståndpunkten en von oben-attityd. Det enda som föreslås är att man ska fortsätta investera i förnybar energi och energieffektivisering, någonting som är jättebra, särskilt för Polen.

Men nästa steg är att när man inte har förmågan att investera i detta i respektive land, borde då inte EU vara en aktör i stället för att säga: Bara vi kan behålla den inre marknaden till varje pris får ni klara er själva? Det är faktiskt det som regeringen säger till elkunder i till exempel Polen. Har vi en gemensam energipolitik måste vi ju stå upp för den.

Jag tänker inte anmäla någon avvikande mening i det här ärendet, i alla fall inte för dagen.

Anf. 54 Statssekreterare DANIEL JOHANSSON:

Jag delar naturligtvis Börje Vestlunds uppfattning att det är tråkigt för de elkunder som har en tung börda när det gäller energipriser.

Samtidigt vill jag påminna om att energipolitiken är nationell kompetens. Dessutom är vi generellt inte för att man i fattigdomsbekämpning eller socialt relaterade frågor ska gå in och subventionera energi som ofta kommer från fossila energikällor. Det är inte den rätta vägen att ge stöd till svaga hushåll. Det har regeringen sedan länge varit tydlig med.

Även om vi har förståelse för att människor kan ha en svår situation tycker vi inte att det är den rätta vägen att gå. Det är mitt svar på den frågan.

Anf. 55 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens ståndpunkt. Vi går vidare till punkt 7, Internationella relationer inom energiområdet. A-punkten är en informationspunkt, och B-punkten är en diskussionspunkt.

Anf. 56 Statssekreterare DANIEL JOHANSSON:

Ordförande! Först ska kommissionen och ordförandeskapet i vanlig ordning lämna information om olika energirelationer och processer på energiområdet. Därefter tänker sig ordförandeskapet en diskussion om ett antal EU-relevanta multilaterala samarbeten. Det gäller energigemenskapen för sydöstra Europa, energistadgefördraget IEA – alltså International Energy Agency – och energisamarbetet i Medelhavsområdet.

Ordförandeskapet har meddelat att diskussionen kommer att sammanställas i en ordförandeskapsrapport som ska bli ett inspel i det fortsatta arbetet kopplat till EU:s externa energipolitik.

Av de samarbeten som lyfts fram är Sverige mest aktivt i fråga om IEA. På TTE-rådet kommer vi därför att fokusera på IEA och framhålla organisationens roll när det gäller bidrag till den globala omställningen till ett tryggt, konkurrenskraftigt och hållbart energisystem.

Anf. 57 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. Vi går vidare till den sista punkten på dagordningen, Övrigt, och vi tar dem i ett sammanhang. Det är informationspunkter.

Anf. 58 Statssekreterare DANIEL JOHANSSON:

Den första övrigtpunkten rör information från kommissionen om kärnsäkerhet. Vi har ännu inte sett kommissionens underlag på den här punkten. Vi kan dock förvänta oss att det rör sig om en uppdatering av förhandlingsläget när det gäller den pågående revideringen av kärnsäkerhetsdirektivet.

Under dagordningens andra övrigtpunkt ska det inkommande italienska ordförandeskapet presentera sitt arbetsprogram.

2013/14:39
5 juni

Som förväntat kommer Europeiska rådet i oktober och överenskommelsen om ett 2030-paket att stå i fokus för arbetet i början av hösten. Italien planerar därför att hålla sitt informella energiministermöte den 6 oktober, alltså några veckor före Europeiska rådets möte. Man har aviserat en gemensam session med miljöministrarna som kommer att hållas i samband med detta.

Även försörjningstrygghet och fullbordandet av den inre marknaden kommer att vara prioriterade frågor för det italienska ordförandeskapet. Italien har sagt att målsättningen är att avsluta förhandlingarna om det så kallade ILUC-direktivet som statsrådet tidigare föredrog. Från regeringen noterar man informationen på dessa både punkter.

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen, och vi tackar statssekreterare Daniel Johansson med medarbetare för närvaron här i nämnden i dag och önskar en trevlig helg.

Innehållsförteckning

1 § Miljö.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Miljöminister LENA EK (C)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	2
Anf. 4 Miljöminister LENA EK (C)	2
Anf. 5 ORDFÖRANDEN	2
Anf. 6 Miljöminister LENA EK (C)	2
Anf. 7 HELENA LEANDER (MP)	3
Anf. 8 LARS OHLY (V).....	3
Anf. 9 PYRY NIEMI (S)	3
Anf. 10 ORDFÖRANDEN	3
Anf. 11 Miljöminister LENA EK (C)	3
Anf. 12 PYRY NIEMI (S)	4
Anf. 13 HELENA LEANDER (MP)	4
Anf. 14 LARS OHLY (V).....	4
Anf. 15 Miljöminister LENA EK (C)	5
Anf. 16 LARS OHLY (V).....	5
Anf. 17 JOHNNY SKALIN (SD)	5
Anf. 18 Miljöminister LENA EK (C)	5
Anf. 19 JOHNNY SKALIN (SD)	5
Anf. 20 HELENA LEANDER (MP)	6
Anf. 21 LARS OHLY (V).....	6
Anf. 22 Miljöminister LENA EK (C)	6
Anf. 23 ORDFÖRANDEN	6
Anf. 24 Miljöminister LENA EK (C)	6
Anf. 25 LARS OHLY (V).....	7
Anf. 26 Miljöminister LENA EK (C)	7
Anf. 27 ORDFÖRANDEN	7
Anf. 28 Miljöminister LENA EK (C)	7
Anf. 29 PYRY NIEMI (S)	8
Anf. 30 HELENA LEANDER (MP)	8
Anf. 31 PYRY NIEMI (S)	8
Anf. 32 LARS OHLY (V).....	8
Anf. 33 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 34 Miljöminister LENA EK (C)	8
Anf. 35 LARS OHLY (V).....	9
Anf. 36 Miljöminister LENA EK (C)	9
Anf. 37 ORDFÖRANDEN	9
2 § Transport, telekommunikation och energi.....	10
Anf. 38 ORDFÖRANDEN	10
Anf. 39 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C)	10

Anf. 40 ORDFÖRANDEN.....	10	2013/14:39
Anf. 41 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	10	5 juni
Anf. 42 ORDFÖRANDEN.....	11	
Anf. 43 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	11	
Anf. 44 BÖRJE VESTLUND (S).....	12	
Anf. 45 LARS OHLY (V).....	13	
Anf. 46 HELENA LEANDER (MP).....	13	
Anf. 47 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	13	
Anf. 48 LARS OHLY (V).....	14	
Anf. 49 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	14	
Anf. 50 ORDFÖRANDEN.....	14	
Anf. 51 Statssekreterare DANIEL JOHANSSON.....	15	
Anf. 52 ORDFÖRANDEN.....	15	
Anf. 53 BÖRJE VESTLUND (S).....	16	
Anf. 54 Statssekreterare DANIEL JOHANSSON.....	16	
Anf. 55 ORDFÖRANDEN.....	16	
Anf. 56 Statssekreterare DANIEL JOHANSSON.....	16	
Anf. 57 ORDFÖRANDEN.....	16	
Anf. 58 Statssekreterare DANIEL JOHANSSON.....	17	
Anf. 59 ORDFÖRANDEN.....	17	